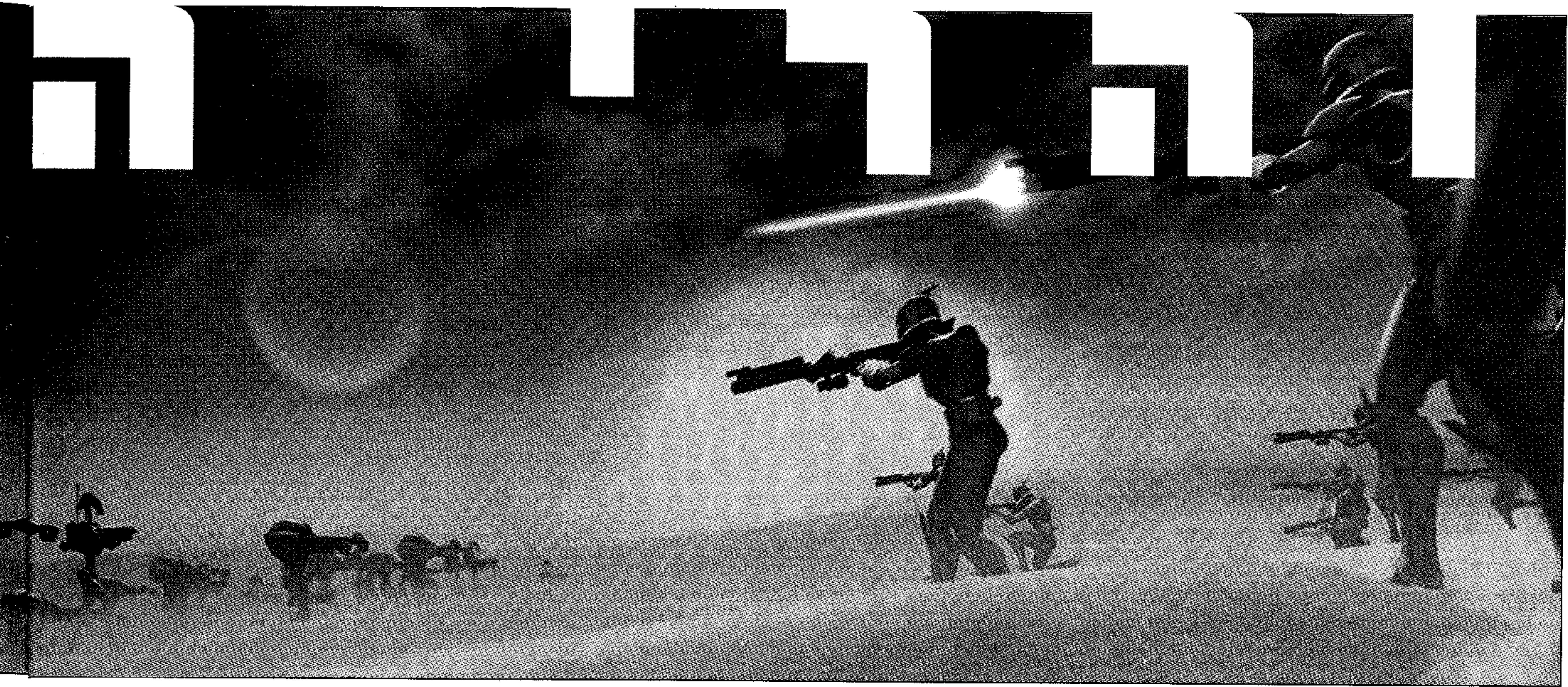
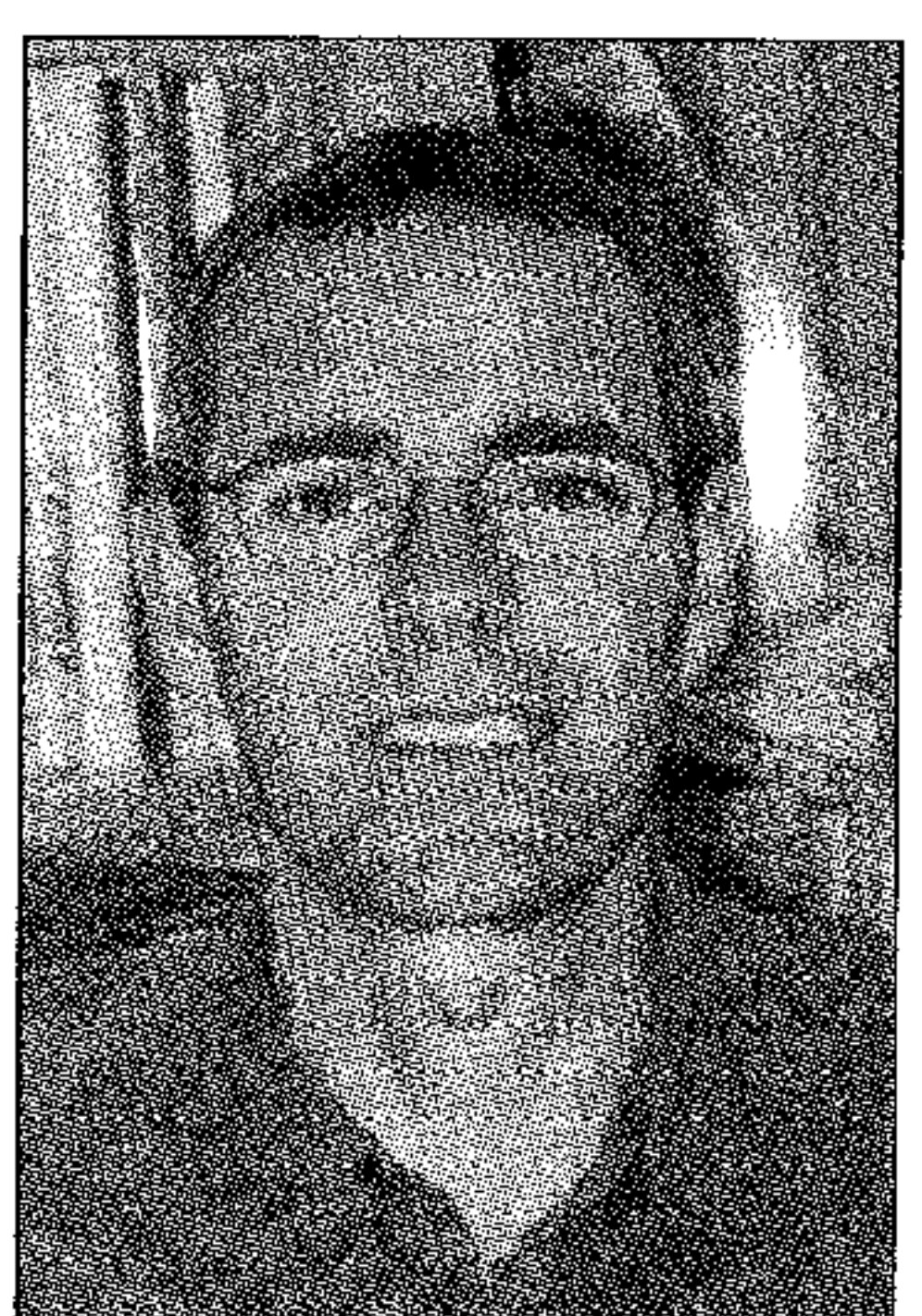

18.84x25.11	31	עמוד 42	במחנה	19.09.2008	15213074-3
80039					

בהתבסס על מחזורי המלחמות שאיפיינו את אלפיים השנים האחרונות, יש מי שצופה בשנת 2020 מלחמה מכוונת שתעצב את פני המאה ה-21 • ישראל תיקח חלק פעיל במאבק העולמי, שיתרחש בסבירות של 70 אחוזים, ואף עלולה להפסיד בו • אבי התחזית הזו, ד"ר דוד פסיג (בתמונה), חובק ספר נבואי חדש ומזהיר: "אנחנו כבר נושקים למכה הגדולה, כדאי שנתעורר"

טל זגרבה

אין כמעט אדם, שטרדות היום אוהזות בו, שלא מבקש להביט עשרות שנים קדימה, לכיוון העתיד הרחוק. מה צפוי אי שם באופק, מעבר לארץ יום המחרת, הוא תוהה, לאיזה עולם צאצאיו יזכו להגיה בעתיד, ומה סביר שיקרה לאותו פלא מיושב, המכונה "כדור הארץ"? מדע חקר העתיד, שמספר העוסקים בו רק הולך וגדל עם השנים, מנסה להשיב על שאלות אלה, ותשובתו הלקונית מושאלת, ברבים מן המקרים, משירו של חיים חפר: "רבותיי, ההיסטוריה חוזרת".

מדע חקר העתיד מתבסס על ניתוח אירועי העבר, ועל בנייה של תבניות מתמטיות ומודלים התואמים את רצף התרחשותם. כך, סבורים המדענים, ניתן לחזות ברמת דיוק גבוהה למדי, המגיעה לכדי 70 אחוזים, את אשר צופן לנו העתיד. או במילים פשוטות, המתבססות על "מודל הדורות": אם שבע פעמים במהלך ההיסטוריה פרצו מלחמות ותהליכים הרי-קורבנות בדרווחים של 60-80 שנה, החוקיות

ככל הנראה תישמר גם לעתיד. בין התסריטים הסבירים, למשל, מופיע מצב בו בשנת 2020 צפויה מלחמה מכוונת שתעצב את פני המאה ה-21, ומדינת ישראל תהיה בה שותפה מלאה. "למערכה העתידית יהיו השפעות מרחיקות לכת על כל המאה ה-21, ולכן על ישראל להתכונן אליה כאל מלחמת הכרעה", מסביר ד"ר דוד פסיג, ראש המגמה לתואר שני בטכנולוגיות תקשורת בחינוך וראש המעבדה למציאות מדומה באוניברסיטת בר-אילן. "המלחמה העתידית תהיה מכריעה כפי שהייתה מלחמת השחרור, ואחריה תבוא תקופה ארוכה יחסית של בנייה ועשייה. חשוב שזו אכן תהיה מלחמת הכרעה, ושלצדדים יהיה ברור מי המנצח בה, שאם לא כן, תביא מלחמה זו לעוד מלחמה מיותרת בעקבותיה, בזמן שכל העולם כבר ישקוד על בניין הסדר החדש".

בנוסף לתסריט המאיים הזה, מציג ד"ר פסיג תסריטים פרוצים מעט יותר בסבירותם - אחד מהם מספר על קבוצת טרור שתצליח לייצר פצצת גרעין בינונית ותשתמש בה באחת מערי ארצות הברית - שכתוצאה מהפגיעה האנושה בה תנתק את קשריה עם מדינת היהודים. "ישראל היא חלק מקונטקסט הרבה יותר רחב", הוא מסביר, "הרבה מאוד ישראלים חושבים שאנחנו עומדים בפני עצמנו, כאילו שהמלחמה והמאבק הם אך ורק בינינו לבין שכנינו. זה לא נכון, מה שקורה אצלנו זה חלק ממלחמות ומתהליכים היסטוריים הרבה יותר גדולים, שמתגלגלים מאות בשנים וקורמים עוד וגידים: המאבק בין המזרח למערב, למשל. לכן מי שמנתח את הסכסוך בינינו לבין שכנינו אך ורק בעיניים מקומיות, עושה טעות

אסטרטגית המורה. אם לא נשכיל לראות את התמונה הכללית, ולא נבין שבמגמות הגדולות יש מחזורים, נשלם על כך מחיר כבד".

בין אילו צבאות, להערכתך, ייערכו העימותים שיגבו את המחיר הכבד מכולם? "המאבק הגדול הוא בין סין לבין המערב - כלומר, אירופה וארצות הברית. עם זאת, נכון להיום הכוחות הגדולים עדיין לא רוצים להתכתש אחד עם השני, אז הם משתמשים בנציגים, מעין גופים קטנים יותר: סין משתמשת בצפון קוריאה, כדי שהמערב יהיה עסוק איתה ויבזבז אנרגיה ומשאבים, ובינתיים היא מתחזקת. מצד שני, גם צפון קוריאה לא רוצה שיטרידו אותה, אז היא מעבירה טכנולוגיה וידע לאיראן ולסוריה כדי שהעולם יירד ממנה ויתעסק איתן במקום. כך שבפועל, סוריה היא בת חסותה של צפון קוריאה, שהיא בעצם בת חסותה של סין, ואנחנו עמוק בתוך זה, כי אנחנו באי-כוחה של ארצות הברית. המעצמות מנהלות את הקרבות שלהן על-ידי פיונים, שהם אנחנו, ומכאן תמונת המצב העכשווית. כדאי שנהיה מודעים לאסטרטגיה הזו ונשכלל אותה בתהליך קבלת ההחלטות שלנו, על מנת שלא ניכנס למלכודת ולא ניקלע למלחמות מיותרות. ואם בכל זאת נידרש להיכנס למלחמה, אז לפחות שלהבא נתכונן אליה כמו שצריך".

אין דבר כזה "סתם"

ד"ר פסיג, המתמחה בחיזוי מגמות טכנולוגיות, חברתיות וחינוכיות, הוסמך באוניברסיטת מינסוטה שבארצות הברית לתואר שלישי בחקר העתיד, ונחשב ליחיד המחזיק בתואר זה במדינת ישראל. באחרונה הוציא ספר חדש פרי עטו: "צופן העתיד - מבחן העתיד של ישראל", ובו הוא פורס עשרות תחזיות בתחומי החברה, הכלכלה והביטחון, בטווחים של 10-50 שנים. "הספר הזה בא להעלות את המודעות, ולהגיד לכולנו: 'חבר'ה, תפסיקו להיות ילדים, ותפסיקו לזרוק לאוויר כל מיני הערכות לא מתוקפות' - הרי אנחנו מדברים פה על חיים ומוות של עם. יש פה תהליכים גדולים מאוד שצריך לקחת בחשבון, לבחון בעזרת מתודולוגיות ולהכין בעבורם אסטרטגיות פעולה. אנחנו לא יכולים להתנהל יותר כמו איזה נער שמסתובב ברחוב, ומחליט באופן שרירותי לאיזו חנות להיכנס,

18.84x25.55	32	42	עמוד	במחנה	19.09.2008	15213075-4
80039						

ישראלים, שכתוצאה מטעות בזיהוי המטירו בקליעים את השיירה. "איך שראיתי את הפאנטום עשיתי קפיצת ראש לתוך הטנק", הוא משחזר, "אחרי שהם חלפו, יצאתי החוצה ומצאתי חתיכת ברזל בגודל של כדור גולף תקועה לי באפוד. מסביב לטנק היה גיא הריגה: 24 הרוגים ועשרות פצועים". התקרית החמורה, שקיבלה לאחר מכן את התואר המפוקפק: "מקרה ה'ירי על כוחותינו' החמור בתולדות צה"ל", חישל את ד"ר פסיג, אך הותיר אותו קשור לצה"ל. "אני לוקח חלק בכל מיני מערכות צבאיות ורואה מה מתרחש", הוא מגלה, "למשל, ישבתי בוועדה מסוימת שמטרתה הייתה לתכנן את כוח האדם העתידי של צה"ל. הכל טוב ויפה, רק שהם החליטו לבסס את תוכנית העבודה על בסיס זה שלא יהיו לנו יותר מלחמות, ואיזו טעות זו הייתה: חודשיים אחרי שנגמרה הוועדה, פרצה מלחמת לבנון השנייה. לעתים יש בצבא גם יוהרה מיותרת", הוא ממשיך, "כמו ילד שחושב שהוא הכי חכם והכי גיבור, שלא יחטיפו לו. אני מזהיר שעומרים להחטיף לנו באבי-אבינו אם לא נתעורר עכשיו. אנחנו כבר נושקים ל-2020, נושקים למכה הגדולה".

אתה חוזה שהעתיד לא יהיה כלל ורוד. עם תחזית כזו יש שיאמרו שבדאי להתחיל כבר עכשיו לארוז את המזוודות.

"כן, יש להביא בחשבון שמדינת ישראל עלולה גם להפסיד במלחמה ההיא. איש אינו מבטיח שישראל תנצח, ולכן טוב תעשה מדינת ישראל אם תתכונן גם להפסד. אבל לעתים הפסד בקרב הופך לניצחון דיפלומטי ולניצחון של הרוח. יש לזכור שהפסד אינו אובדן טוטלי - הוא מנגנון להתייעלות ולהגדרה מחדש.

"מדינת ישראל זו תופעה בלתי רגילה, ולמרות כל הקשיים יש לה השפעה מרחיקת לכת על הגלובוס", מסכם ד"ר פסיג. "אני לא רוצה להישמע גרנדיוזי, אבל בפעם הראשונה אחרי אלפיים שנה, אנחנו יוצרים היסטוריה. אני לא רוצה לשבת באיזו אוניברסיטה בארצות הברית וללמד חבורה של ילדי קולג', כשכל העולם משתנה מסביבי. אפילו החיים שם יהיו יותר רגועים, יותר שקטים, ואפילו אם אני אקבל יותר משכורת, אני רוצה להיות בתוך האקשן, אני רוצה לראות איך תהליך היסטורי מתגבש, אני רוצה לראות איך מדינת ישראל בונה היסטוריה". ■

"הרבה ישראלים חושבים שאנחנו עומדים בפני עצמנו, כאילו שהמאבק הוא אך ורק בינינו לבין שכנינו. אבל מה שקורה אצלנו זה חלק מתהליכים היסטוריים הרבה יותר גדולים, שמתגלגלים מאות שנים. מי שמנתח את הסכסוך כאן אך ורק מעיניים מקומיות, עושה טעות אסטרטגית חמורה. אם לא נשכיל לראות את התמונה הכללית, נשלם על כך מחיר כבד"

מה לקנות ומה למכור.

"הבעיה פה בארץ היא שאנשים לא מכירים את חשיבת העתיד", הוא ממשיך, "כולם חושבים שאנחנו מתגלגלים בהיסטוריה בצורה מאוד אקראית, שאין שום היגיון. אבל אין דבר כזה בטבע 'סתם'. ברגע שאנשים יבינו את זה, הם ישאלו: 'מה ההיגיון באיך שהדברים קורים?' זהו בדיוק חקר העתיד - הוא בא לזהות את ההיגיון באופן שבו דברים מתפתחים. מתוך מה שאנחנו מבינים היום, אנחנו יכולים לומר בסבירות מסוימת מה יקרה בעוד חמש שנים, בעוד עשר ובעוד 20 שנה.

"מצד שני, יש כאלה שיתעלמו מזה", ממשיך פסיג, "אבל אלה שמתעלמים פשוט לוקחים גוף ידע אדיר, שקיבל תוקף ברחבי העולם, וזורקים אותו הצידה. זה משול לאדם שמגיע לרופא, והרופא אומר לו: 'יש סבירות שאם תשתה אלכוהול, תעשן ולא תעשה התעמלות - תקבל התקף לב בגיל 55'. אם הוא יתעלם מהמידע או יגיד: 'לא אכפת לי, אני מכיר משהו שלא קרה לו כלום', הוא חוטא לעצמו. במיוחד חברה כמונו, שנמצאת במאבק הישרדות עם אויבים קשים, אם היא תיקח גוף ידע כזה ותטאטא אותו מתחת לשולחן, זה יהיה פשוט מעשה פשע לדורות הבאים.

"מכאן שאני יכול לחזות, בסבירות של כ-70 אחוזים, שמדינת ישראל נעה לכיוון מלחמה שתתרחש בעשור השלישי למאה ה-21 ותהיה חלק ממשבר עולמי מקיף", מסביר ד"ר פסיג. "אין זה אומר שעד אז לא יהיו עוד סיבובי אלימות מקומיים, ולנוכח המחזוריות הישראלית אף סביר להניח שיהיו. ובכל זאת, אסור שמדינת ישראל תתמקד אך ורק באלימות המקומית. אל לה לנהל את המאבקים המקומיים מנקודת מבט של מלחמות העבר, אלא מתוך הקשר של המלחמה העתידית בעלת ההיבטים הגלובליים".

ישראל עלולה להפסיד

דוד פסיג התגייס לחיל השריון בשנת '75 במסגרת ישיבות ההסדר. הוא נטל חלק בפינוי סיני, שהתבצע במסגרת הסכם השלום שנחתם או בין ישראל למצרים, ובמלחמת שלום הגליל צלח עם חטיבתו את עמק הבקעה, ולחם בעקשנות מול הסורים. כיממה לאחר מכן, בעוד פלוגתו נעה בוואדי ביאנור והוא בראשה, צפו שני מטוסי פאנטום